

SZABÓ munkája eszmétkeltő gazdag tartalma miatt levéltár-védelmünk remélhetően közeli megoldása alkalmával kétségkívül alapvetésül fog szolgálni. TÓTH LÁSZLÓ.

Várady, Emerico: *La letteratura italiana e la sua influenza in Ungheria*. (Publicationi dell'«Istituto per l'Europa Orientale» Roma. I. Serie. Letteratura — Arte — Filozofia. XXV. 1—2.) Roma. Istituto per l'Europa Orientale kiadása. 8° I. köt. Storia. 1934. VI. 497 l. II. köt. Bibliografia. 1933. 407 l.

KONT Ignác értékes bibliográfiája óta (*Étude sur l'influence de la littérature française en Hongrie*. [1772—1896.] Paris, 1902. és *Bibliographie française de la Hongrie*. [1521—1910.] Paris, 1913), melyben a magyar irodalom francia kapcsolatait mutatta ki, nem jelent meg ilyen hatalmas átmérőjű és gazdag anyaggal rendelkező könyvészeti «tanulmány», mint VÁRADY Imre rendkívüli szorgalommal készült munkája. Ebben a kétkötetes bibliográfiai rendszerezésében egy olyan irodalomnak szellemi és adatbeli kapcsolatait mutatta ki, amely a német, francia és angol után csak a negyedik helyet foglalta el irodalmunk életében. És íme a példa: ennek a kultúrkapcsolatnak is majdnem ezeroldalas tanulmányt, illetőleg bibliográfiai összeállítást köszönhetni. Nem ártana a hazai bibliográfia művelőinek ugyanezt a munkát a német, angol, spanyol és orosz szellemi kapcsolatok kimélyítésével is elvégezni, úgyszintén KONT Ignác könyve óta felmerült új adatait a francia befolyásnak ilyen bibliográfiai rendszerezésbe foglalni. VÁRADY könyvének első kötetében, a *Storiában* a magyar irodalom fejlődésének rajzát adja, amint az az olasz literatúrában tükröződik. Részletesen mutat rá a legaprólékosabb szellemi kapcsolatra is és figyelmét egy adat sem kerüli el, ha az, úgy véli, egy téglát ad hatalmas épületéhez. Minden kis vonást jellemzőnek tart és a történelmi aláfestésnek olyan részletes korrajzát adja, amilyenre még nem volt példa irodalmunkban. Elég, ha csak az olasz-magyar humanista törekvések tárgyalására utalunk. Ami a második, a *Bibliografia*-kötetet illeti, ennek rendszerezésében, módszerében és feldolgozásában már több a kifogásolni való. Egy-egy híresebb olasz írónak már évtizedek előtt sem hiányoztak irodalmunkban alapvető könyvészeti monográfiái. Hiszen, — hogy csak egy párat említsek meg — DANTE, BOCCACIO és PETRARCA irodalmi hatásának már eddig is megvoltak nálunk a maguk alapvető regisztrálói, szellemi nyomukat már évtizedekkel

ezelőtt megmérték olyan úttörő kutatói a magyar tudományosságnak, mint KAPOSÍ József (*Dante Magyarországon*, 1911), HEINRICH Gusztáv (*Boccaccio élete és művei*, 1882) és KATONA Lajos (*Petrarca*, 1907), akik közül az első DANTE-kutatásaival és főleg DANTE magyar vonatkozásainak bibliográfiájával olyan alapos munkát végzett, hogy az olasz tudomány is egyik legkiválóbb Dantistának ismerte el. VÁRADY könyve azonban még ezeken túl, a saját kutatási körükön belül is hoz újat, adatainak tömeges összeállításával. VÁRADY könyvének megjelenéséig egyetlen olyan összeállítás volt, amely nemcsak személyi, hanem általános jelleggel is bírt és kiterjedt a teljes irodalomra s annak egészét tette a bibliográfiai feldolgozás bonckébe alá. Ezt a munkát ZOLNAI Klára végezte el *A magyarországi olasz nyomtatványok* [1699—1918] (Bp. 1932) c. kitűnő munkájában. VÁRADY munkája is elsősorban ZOLNAI Klára könyvén és HELLEBRANT Árpád bibliográfiai munkáin (*A magyar philologiai irodalom*, 1885—1918. EPhK. 1886—1919) alapul, természetesen saját könyvészeti kutatásait is feldolgozva s ezt különösen a könyvnyagnál 1918 és 1928 között értékesítve. Ezután az idő után a magyar folyóiratok, különösen a megszállt területeké, jóval kisebb arányban szerepelnek, aminek az is egyik oka lehet, hogy a szerző azóta olasz földön él s nem volt alkalma és lehetősége ezekhez mind hozzájutni. A 6495 adatot tartalmazó bibliografia-kötet bevezetésében az olasz vonatkozású magyar könyvészeti irodalomnak rövid áttekintését, a bibliográfia beosztásának vázlatát és a fordított szerzők kronológikus sorrendjét adja *Assisi Szent Ferenc legendájától* (1380) PIRANDELLÓig. Bibliográfiáját a következő csoportok szerint állította össze: I. Az előtte levő bibliográfiai munkák leírása. II. Az olasz-magyar irodalmi kapcsolatok felsorolása. A) Humanizmus. 1. Szövegpublikációk. 2. Cikkék és tanulmányok. B) Magyarok olasz egyetemeken, olaszországi magyar intézetek és az olasz kultúra hazánkban. C) Tanulmányok az olasz irodalomnak a magyarra tett hatásáról. III. Fordítások. A) Versek, novellák, regények, színdarabok szerzők szerinti betűrendben és azon belül a fordítások kronológikus sorrendjében. B) Egyéb vegyes fordítások. IV. Magyar írók olasz tárgyú munkái. A) Általános művek. B) Egyes írók. 1. Költők. 2. Műfordítók. 3. Filológusok és nyelvészek. 4. Esztétikusok és filozófusok. V. A—C) Szótárak, nyelvtanok és nyelvészet. VI. A Magyarországon nyomtatott költői művek könyvészete. Mindkét kötetet nagyon jól használható névmutató fejezi be: még egy

betűrendes folyóirat- és tárgymutató nagyban emelné az amúgyis értékes munka maradandóságát. Ami a bibliográfia rendszerét illeti, sajnálatos, hogy ilyen nehezen áttekinthető, mert túlságosan komplikált tárgyi csoportosítással dolgozta fel anyagát, holott sokkal világosabbá és könnyebben használhatóvá tehetette volna, ha az egészet két csoportra osztja és ezen belül egy általános részben adja mindazoknak a munkáknak jegyzékét, amelyek egy irány, műfaj, iskola vagy eszme stb. történetével foglalkoznak és egy másik főcsoportban az egyes személyekre, írókra, művészekre stb. vonatkozó irodalmat, természetesen a tőlük fordított művekkel együtt. Sőt mostani rendszerezésénél még a kronológikus csoportosítás is szerencsésebb és áttekinthetőbb lett volna. De mindezen kifogásaink ellenére is VÁRADY Imre munkája *alapvető jelentőségű*, irodalmunk történetében elsőrangú hely illeti meg és méltó arra, hogy elismeréssel emlékezzünk meg róla.

Dr. KOZOCSA SÁNDOR.

A Fővárosi Könyvtár Évkönyve. I—III. 1931—1933. Budapest. 1932—1934. Székesfőváros házinyomdája. 4^o. 207 l., 15 mell., 229 l., 2 mell. 220 l., 2 mell.

Szép kiállítású, hatalmas kötetekben kelt életre a Fővárosi Könyvtár Értesítője. Gyönyörű épületéhez méltó köntösben jelentek meg az új sorozatnak, az *Évkönyveknek* kötetei. Három év fejlődésének keresztmetszetét kapjuk ezekben a rendkívül tartalmas könyvekben. Így a hivatalos jelentések mellett az elsőben a Könyvtár történetét írta meg GÁRDONYI Albert és KELÉNYI B. Ottó. Részletes beszámoló van az új épületbe való költözésről s érdekes képekkel és tervrajzokkal illusztrálják a WENCKHEIM-palota belsőépítészeti előnyeit a könyvtári elhelyezés szempontjából. A II. kötetben KELÉNYI B. Ottó dolgozta fel Erhard SCHÖN magyar vonatkozású metszeteit és KOCH Lajos mutatta ki BRAHMS nyomait Magyarországon. A III-ban ismét KELÉNYI állította össze és írta meg a *Budai impresszumok nyomtatványok* (1688—1708) jegyzékét, illetve történetét. E tudományos jellegű tanulmányok mellett, melyek mindegyike a Fővárosi Könyvtár kutatási és érdeklődési körébe tartozik, mindhárom *Évkönyv* közli új szerzeményeiknek évről-évre való gyarapodását és a kurrens folyóiratok jegyzékét DEWEY-féle rendszerezésük alapján. Egy kis statisztika: az 1931. évben 27.379, az 1932. évben 20.503 és az 1933. évben 17.405 kötettel gyarapodott a könyvtár, melyekből 1931-ben